

Tannhelse inn i sykehusene:

Med i tverrfaglig sykehusmiljø

Tannhelse bringes nå inn i tverrfaglig sykehusmiljø både ved St. Olavs Hospital i Trondheim og Universitetssykehuset i Tromsø, med nye klinikker og nye team. Det er svært positivt, mener ledelsen ved begge sykehusene.

Helsedirektoratet har satt i gang et nytt pilotprosjekt som heter «forsøksordning med orale helsetjenester organisert i tverrfaglig miljø i sykehus». De to sykehusene ble valgt ut til å bli med i forsøket.

– St. Olavs Hospital opplever dette prosjektet som svært positivt, sier Haakon Røraas som er nestleder ved kjeve- og ansiktskirurgisk avdeling ved sykehuset.

– Tannhelse bringes nå fra utsiden til innsiden av sykehuset og blir en del av det som ses på som helse i et sykehus. Det odontologiske er vel så viktig som det kirurgiske, sier Røraas som er kjevekirurg. Han er både tannlege og kirurg.

Oral helse blir i stadig større grad en del av vanlig helse. Han slår fast at det lenge har vært kjent at bakterier fra betent tannkjøtt kan spre seg i blodet og gi betennelse i hjertet osv. Han peker på et forholdsvis nytt fenomen: Noen pasienter med hjerneslag eller reumatiske lidelser, har bakterier i blodet som kommer fra munnhulen, noe som kan være av betydning for deres sykdom.

Når det nye prosjektet kommer i gang, skal ikke kjevekirurgene jobbe i det direkte, men de blir involvert i faglige problemstillinger.

I Trøndelag, hvor det ikke finnes tannlegeutdanning er Tannhelsetjenestens Kompetansesenter i Midt-Norge involvert i prosjektet.

Glede i Tromsø

– Vi i Universitetssykehuset Nord-Norge (UNN) er svært godt fornøyde med at vi ble valgt ut til å bli med i dette pro-

– Vi har jobbet i mange år med å få bedre system for tannhelse i Universitetssykehuset i Tromsø, sier klinikkssjef Jens Munch-Ellingsen.

sjektet. Dette har vi arbeidet for helt siden det ble kjent at et slikt prosjekt skulle settes i gang, sier Jens Munch-Ellingsen som er klinikkssjef ved Nevro- og ortopediklinikken i UNN.

Ved hjelp av dette prosjektet tror han at sykehuset får mer komplett evne til å yte helsehjelp.

– Det er ikke alltid logisk at tennene er utelatt fra sykehusenes ansvarsom-

råde. Noen ganger bidrar det til plunder og heft både for oss og pasientene, sier Munch-Ellingsen.

Han antar at kreftpasienter, psykiatriske pasienter og pasienter fra barne- og ungdomsklinikken blir de største pasientgruppene.

– Det er også mange andre lidelser og skader hvor redusert tannhelse er en del av sykdomsbildet, eller hvor god tann-

Christoph Ziegler (t.h.) er lederen for det nye prosjektet i St. Olavs Hospital. Han er avdelings-sjef ved kjeve- og ansiktskirurgisk avdeling.

Universitetssykehuset i Tromsø er valgt ut til å bli med i det nye prosjektet for tannhelse i sykehus

helse er viktig for å unngå unødvendige komplikasjoner.

Rundt Tannhelsetjenestens Kompetansesenter i Nord-Norge er det bygd opp et sterkt fagmiljø, spesielt etter at de fikk tannlegeutdanning.

– Jeg ser veldig positivt på dette prosjektet, sier Elisabeth Camling som er leder i Tannhelsetjenestens Kompetansesenter i Nord-Norge.

– Vi i tannhelsetjenesten har lenge strevd etter å få samarbeid for ulike pasientgrupper. Det gjelder for eksempel de som skal gjennomgå strålebehandling. Det er også viktig for hjertepasienter (barn og voksne), og pasienter med andre alvorlige medisinske tilstander, at de ikke har infeksjoner i munnhulen som kan forverre deres tilstand.

Bygger klinikk og fagmiljø

Både St. Olavs Hospital og UNN er kommet omtrent like langt i prosjektet for tannhelse i et tverrfaglig miljø ved sykehusene. Begge har utlyst stilling som prosjektleder og skal ansette vedkommende så snart som mulig. Begge er i gang med planer for å bygge om sine fysiske lokaler, for å gi rom til tannklinikker. Felles for både St. Olav og UNN er også at de håper på å kunne behandle de første pasientene i løpet av året eller i begynnelsen av neste år. I 2013 blir det ansatt et team av fagfolk i disse klinikkene.

Tannhelsetjenestens kompetansesenter for Nord-Norge (TkNN) og Institutt for klinisk odontologi (IKO) i Tromsø satte i gang med spesialutdanning i klinisk odontologi allerede i 2011. Fakultetet ser fremtidens behov for disse spesialistene i for eksempel sykehus.

– Mange pasientgrupper i sykehusene er veldig sjuke. Tannlegene som skal arbeide i sykehus har derfor behov for mer allmenn medisinsk kunnskap enn vanlige tannleger, understreker Camling i Tannhelsetjenestens Kompetansesenter i Nord-Norge.

De første studentene blir ferdig utdannet i 2013. Det passer perfekt for prosjektet med tannhelse i sykehus.

For dårlig

Tannhelsen i norske sykehus er mangelfull. Mye tyder på at mange sykehuspasienter ikke får den tannhelsehjelpen de har behov for. Dette er noe av bakgrunnen for at forsøksprosjektet med tannhelse i sykehuset kom i gang. Prosjektet startet i år, og varer fram til 2017. St. Olavs Hospital og UNN er de eneste sykehusene som ble valgt ut til å bli med. Men flere sykehus kan bli med underveis i forsøksperioden.

Helsedirektoratet har laget en svært grundig beskrivelse av forsøksprosjektet.

– Tannhelse i sykehus vil inkludere undersøkelse og behandling av hele

munnen, noen ganger også omliggende vev, og tilnærmingen må være tverrfaglig.

Helsedirektoratet har gitt en detaljert oversikt over hvilke pasienter som kan være aktuelle for behandling via tannklinikene på sykehusene.

– Kun de alvorligst syke pasientene bør få tilbud om tannhelsetjenester i sykehus, pasientene med de mest sammensatte behovene. De mest aktuelle er:

* Personer hvis orale helse påvirkes av eller påvirker en generell alvorlig sykdom. Dette kan forekomme ved for eksempel maligne sykdommer, organtransplantasjon, alvorlig hjertesykdom, uavklarte infeksjonstilstander, oralmedisinske tilstander, blødningsproblematikk, farmakologiske bivirkninger, akutt besvær fra munnen hos personer i livets slutfase – med mer.

* Personer med behov for orale helsetjenester sammen med andre tjenester ved sykehuset. Det kan være i tilfeller hvor pasienten skal behandles i narkose, der det trengs annet medisinsk personell til stede på grunn av medisinsk risiko, eller fordi det skal gjøres behandling som krever innleggelse.

* Personer med behov for tverrfaglige orale helsetjenester på grunn av medfødt eller tidlig ervervet lidelse, alvorlig traume og lignende, der behandlingen blir for komplisert for tannhelsetjenesten.

FAKTA

Det var i april 2011 at Helse- og omsorgsdepartementet ga Helsedirektoratet i oppdrag å utforme en beskrivelse av forsøksordning med tannhelsetjenester organisert i tverrfaglig miljø i sykehus. Oppdraget er gitt som følge av Stortingsmelding nr. 35 «Tilgjengelighet, kompetanse og sosial utjevning. Fremtidens helsetjenester.» I denne meldingen står det blant annet at tannhelsetjenestene for innlagte pasienter på sykehus er mangelfull, og at det er stort behov for kunnskapsoppbygging for slike tjenester.

St. Olavs Hospital i Trondheim er valgt ut til å bli med i det nye prosjektet for tannhelse i sykehus.

Helsedirektoratet mener at det etter hvert må utarbeides veiledere for prioritering av pasienter.

De fleste pasientene vil ha behov for helsehjelp i sykehus i en begrenset periode, mens de er alvorlig syke. Med bedring i allmenn helsetilstand vil mange igjen kunne benytte sitt lokale tilbud, påpekes det i prosjektbeskrivelsen til Helsedirektoratet.

Lokaler og utstyr

Et tilbud om tannhelsetjenester i sykehus krever gode fasiliteter for undersøkelse og behandling.

Klinikken lokaliseres mest mulig hensiktsmessig inne i sykehuset, slik at pasientene enkelt kan fraktes mellom avdelinger når det er behov for dette. Tverrfaglig samarbeid og kompetanseutveksling mellom fagmiljøene er lettere når disse er lokalisert sammen. Det samme gjelder forskningssamarbeid, heter det videre i prosjektbeskrivelsen.

Helsedirektoratet mener det vil være behov for følgende i tannklinikken:

- * Utstyr for alle former for odontologisk behandling på alvorlig syke og funksjonshemmede pasienter.
- * Digitalt odontologisk røntgenutstyr.
- * Tilgang til behandling i narkose, helst anestesiuutstyr på tannklinikken.
- * Mobil dentalunit og røntgenutstyr til bruk på operasjonsstuer (tverrfaglig behandling, komplisert anestesi).
- * Økt tilgang til postoperative tjenester.
- * Tilgang til sengepost for de alvorligst syke.

Helsedirektoratet har signalisert at det vil bli brukt noen millioner kroner til oppbygging av tannhelsetjenesten i de to sykehusene i år, og at det blir mer etter hvert som tilbudet blir bygget opp. St. Olavs Hospital og UNN følger planen som er skissert. Det vil si ansettelse av prosjektleder i år, deretter tilsetting av teamet i 2013. Teamet skal bestå av pedodontist, sykehustannlege, oral kirurg, tannpleier, tannhelsesekretær og kjeve-ansiktsradiolog, ifølge Helsedirektoratet.

Tannhelsen nå

Både St. Olavs Hospital og UNN har tannhelsetilbud til sine pasienter før denne ordningen starter, slik tilfellet også er ved svært mange andre sykehus i Norge. St. Olavs Hospital har et team med tannlege i halv stilling, samt tannhelsesekretær og tannpleier nå. Teamet jobber for det meste med kreftpasienter. UNN har et samarbeid mellom tannhelsetjenesten og sykehusene på flere områder. Tannhelsetjenestens kompetansesenter i Nord-Norge (TkNN) har oral kirurger, pedodonti-team, sykehus-tannlege (ansatt av fylkeskommunen) og blant annet spesialister som jobber for psykiatriske pasienter.

Når forsøksprosjektet kommer i gang vil tannhelsetjenesten bli etablert i nye klinikker med nye team og organisert i tverrfaglig miljø ved både St. Olavs Hospital og Universitetssykehuset i Tromsø. Begge sykehusene ser fram til å kunne gi pasientene et bedre tannhelsetilbud.

Tekst og foto: Harald Vingelsgaard